

Årsskrift

for

Ringe Efterskole

1963

RINGE EFTERSKOLE

ÅRSSKRIFT

1963

34. ÅRGANG
UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

Indsats - og belønning.

Et år er gået — ud i tidens store hav. Livet går sin gang på skolerne — som sædvanligt. Med de oplevelser, der hører til.

Hver skole har sin form, sine tilbagevendende årlige begivenheder. Lærerne er måske til dels de samme, men eleverne er ny. Disse to ting er vigtige, betyder noget. Det omvendte ville ikke give det samme billede eller resultat. — Er det banalt udtrykt?

Efterskolerne har i alt fald ikke det sidste år levet i ubemærketheden. Bladene fulde af billeder med interview om, hvad forstanderne mener om dit og dat. Om den ene måde at undervise på er bedre end den anden. Om eleverne må gøre, hvad de vil, selv bestemme farten, — eller om lærerne må gøre, hvad de vil, og bestemme farten, ja, det er egentlig rørende, og vi kunne måske enes om en ting — ligesom alle præster altid slutter deres prædiken med et amen — nemlig slutte vore interview med: Og så mødes vi i brugsen og får del i dividenden!!!

I eksamensskolerne mødes man ved eksamensbordet, og det er vel muligt, at dividenden ikke er lige stor til alle. Den, der har ydet den største indsats, får måske ug, en tg eller hvad det nu hedder.

Noget tilsvarende sker også på efterskolerne. Den elev, der yder den største indsats, får rent umiddelbart det største udbytte. I alt fald får driverten, hvis en sådan findes, — ikke så stor dividende.

Det gælder eleverne, men i lige så høj grad de, der underviser. Livet på en skole har, som vel livet andre steder, den ejendommelighed, at den, der virkelig yder en indsats, får det største udbytte — dividende.

Fra mine yngre dage, da jeg var med at dyrke jorden, husker jeg, at det var ret let at se, at den bonde, der dyrkede jorden intensivt, fik mange gange mere i udbytte end den gammeldags bonde, der kun pløjede og såede sin sæd i sor-

ten jord og lod det tørt og regne og varme mildt i vår. — Der måtte kendskab til faget om, hvilken udsæd der gav mest udbytte, og om hvor meget der skulle tilsættes af nærende stoffer. Det gjaldt planteavlen. Noget tilsvarende med husdyrbruget. Ja, og så glemte man ikke, at dyrene trivedes bedst, når de mærkede venlighed fra mennesket, der passede dem. Ligesom blomsterne i vinduet trivedes bedst, blomstrede flittigst, når husmoderen puslede om dem.

Somme tider fristes man til at tro, at i undervisningen i skolerne, taget i bredeste betydning, gælder det samme. Eksamensungdommen, der har deres bestemte pensum, der skal kunnes, deres bestemte årstal, formuler o. l. får deres bestemte karakter for det udførte. Men har de tillige et forstående, velmenende menneske i læreren, kan det betyde et solskinsvejr midt i eksamensslidet.

Fra min seminarietid erindrer jeg tydeligt dette, at det eller de fag, hvor læreren var et fint og varmtfølede menneske, kom til at stå i en helt anden belysning, end de andre, hvor læreren kun var strengt nøjeregnende eksaminerende. — Den første slags havde endda mulighed for, trods eksamen, at løfte for os en »flig af livets gåde«.

Så godt husker man det — nu snart 40 år efter — at det kan hjælpe en i arbejdet til at gøre ligeså.

Det er klart, at man på en skole må kunne forlange arbejde af eleverne. Men jeg mindes også ting, der får mig til at spørge, hvordan skulle den eller de lærere komme af sted med at vise forståelse og godhed, når vi i visse situationer indtog den stilling, vi nu gjorde.

Tilbage til landbruget. — Nogle specialiserede deres drift. En på kvægbruget, en anden på kornavl, en tredje frøavl o. s. v.

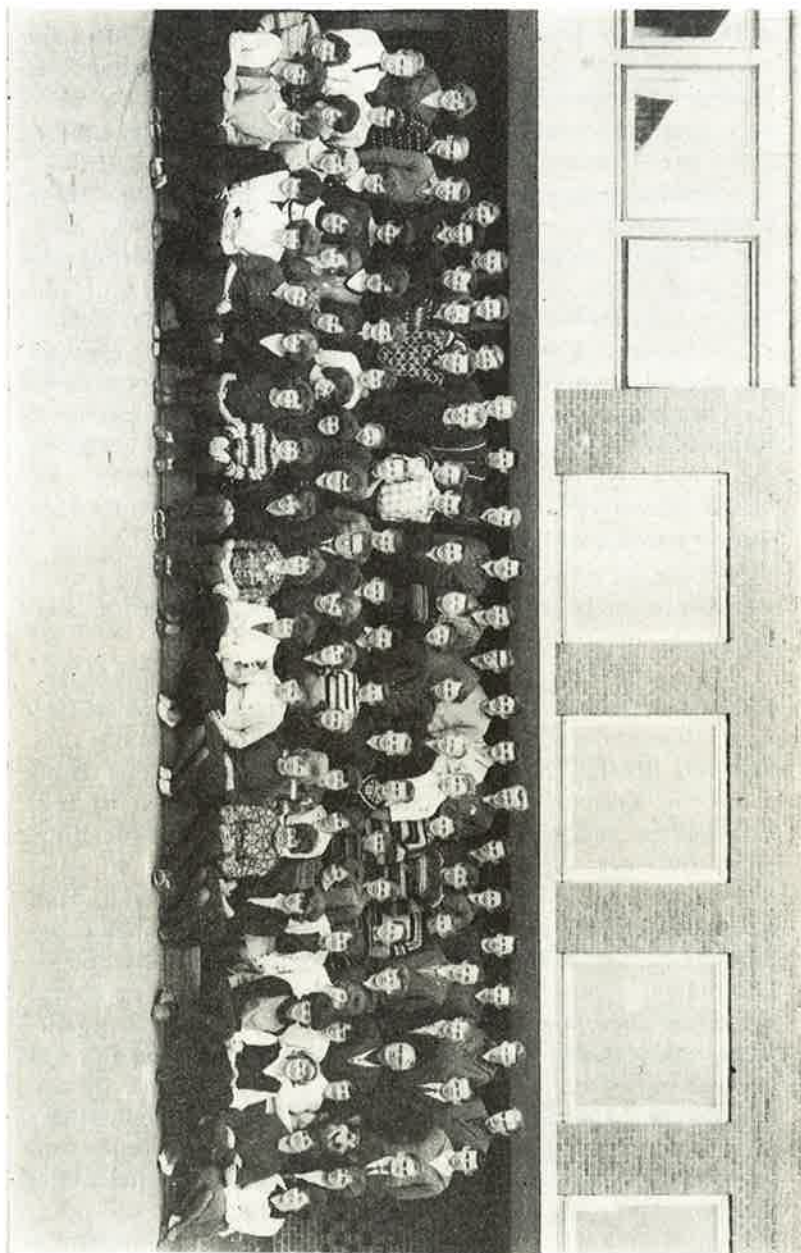
Enkelte nåede derved at få den helt store gevinst, når de var heldige med priserne. Men alt skifter. Nogle år senere var det en anden gren af landbruget, der gav den store gevinst, mens den første dårlig kunne betale sig. Jeg mindes dygtige landmænd, der sagde: Landbrug skal ikke være lotterispil. Vi må have noget af hvert. Så vil prissvingningerne ikke blive så farlige. Slår en ting fejl, er det en anden gren, der må være det bærende.

Det samme gælder også nu og på alle områder. De, der forstår at specialisere, kan nå et eventyrligt resultat. Det andet er mere bredt, solidt, men giver ikke de store chancer — hverken i landbrug eller industri. Noget af det samme gør sig gældende i skolens verden og arbejdet der. Findes der geniale anlæg hos nogle, og det er givet — må en jo studere historie, en anden matematik, en tredje fysik, o. s. v. Det forringer ingen, om man tager eksamen i disse fag, bliver professor — bliver en genial forsker på sit område. Navne som Curie, Niels Bohr, kan nævnes som eksempler. Hvert fagområde har sine navne, og har de indsigt og evner ud over det almindelige, og kærlighed til faget og deres medmennesker, er der gode betingelser for, at vi andre — ikke genier — kan få gavn og glæde af deres indsigt og viden og selv blive rigere derved. Af historikerne kan f. eks. nævnes Grimberg, og jeg ved, at vi har flere nulevende, som kunne nævnes ved siden af.

Af mænd fra historien, der har gjort en indsats, kan nævnes Abraham Lincoln, der blev præsident i Amerika, men begyndte som nybyggerdreng.

Han havde allerede som dreng sindelag til at ville noget. Først gik han i skole. At børn på den tid skulle gå en fire, fem kilometer gennem skov, hvor der af flere grunde ikke var helt ufarligt at færdes, var en selvfølgelig ting. Hans evner var udmærkede, fantasien ligeså. Hans lyst til indsats vakte ved læsning om store mænd, der havde gjort deres livsværk, og drengens beslutning blev: Jeg vil være præsident i De forenede Stater. — Vejen var lang. Han havde ingen erhvervsvejleder at rådføre sig med. Han arbejdede sig frem: Høstkarl — skovarbejder — købmand — landmåler — postbud — sagfører. Men med vilje og energi lærte han med åbent sind livet blandt mennesker at kende, lærte også, at der var meget, man skulle passe på ikke at smudse sig til med. Retsindig, rettænkende. Derfor var sådan en ting som negerslaveriet ham en modbydelighed. Det blev hans mål at få afskaffet det. Han blev valgt ind i den lovgivende forsamling, senere i kongressen, og senere stod han som fører for det republikanske parti.

Men at afskaffe slaveriet var ikke så let. Gennem århun-

dreder havde det bestået, og det var jo grundlaget for Sydstaternes landbrug, at man havde slaverne. Når man fra Nordstaternes side fremhævede det urigtige i, at mennesker behandlede som slaver i syden, var svaret: Ja, men jeres fabriksarbejdere i byerne lever under ringere kår end slaverne.

Her var altså to parter — partier — som hver for sig klart kunne se fejlen hos de andre. Hvem skulle give efter?

Lincoln blev præsident med det program at få slaveriet afskaffet. En forbitret og blodig borgerkrig hærgede Staterne i fire år fra 1861. Militært set var Sydstaterne bedst stillet fra begyndelsen. Nordstaterne måtte først have dannet en hær af frivillige. Men det kneb med disciplinen. Når deres marker trængte til at pløjes — høstes — drog de hjem.

Lincoln forstod dem, men en hær måtte skabes, og streng orden måtte indføres. Negrene meldte sig frivilligt i tusindvis. Krigen blev vundet. — Slaveriet blev afskaffet.

Tusinder hyldede Lincoln. Historiens dom: Washington kaldes Amerikas fader. Lincoln fik hædersnavnet: Amerikas redningsmand. Og det står fast.

Men vi ved også, at han af en fanatisk sydstatsmand blev myrdet fem dage efter, at krigen var endt.

Sådant — eller noget lignende sker. Store mænd har sat alt ind på at gennemføre deres livs ideal. Gennem utrolige anstrengelser, trods fanatiske, uvillige modstandere. Men for dem, der brænder for et ideal, er vejen givet.

Deres værk bliver stående, selv om manden faldt. Det er livets kår. Historien har mange eksempler derpå. Vi kan synes, det er hårdt. Men kan vi undvære disse mennesker? De hører jo til dem, om hvem det gælder:

*Der er mennesker, der altid
går, som de gik kongebud.*

*Vejen, som vi selv skal vandre,
bliver skønnere derved.*

Karl Hedemann.

Notabene 45.

Mangt og meget er blevet sagt og skrevet om Hitlers »tusindårssrige« og det frygtelige og blodige afsnit af historien: Den tredje verdenskrig, — men spørgsmålet er blot dette: Er der nævnt nok, og er det rigtige nævnt? Der findes stadigvæk mennesker, som ser tilbage på dette afsnit som Lots hustru, da hun vendte sig om og så på byerne Sodoma og Gomorra, — deres tilbageblik er stivnet og forstenet!

— Disse tanker faldt mig ind, efter jeg for nylig læste Erik Kästners bog »Notabene 45«.

Erik Kästner kan nævnes blandt de forfattere, som i hitlertidens Tyskland blev erklærede for forbudte forfattere. Kästner selv er tysker og opholdt sig under hele krigen i hjemlandet. Han var imod alt det, han så og hørte, men var forhindret i at give udtryk for sine følelser. Dog lykkes det for ham, hemmeligt, i tre perioder at nedfælde notater, hver gang i ca. seks måneder, i årene 1941, 1943 og 1945.

Bogen »Notabene 45« indeholder optegnelser fra omkring den første halvdel af året 1945. I disse første måneder brød »det tredje rige« sammen, alt var forvirring og opløsning. Og i dette halvårs virvar bevægede Kästner sig bort fra hjembyen Berlin over Tyrol til Bayern. Han skriver i sin indledning: »Landet lignede en ødelagt myretue, og jeg var en myre blandt millioner andre, der løb rundt i siksak. Jeg var en myre, som førte dagbog. Jeg noterede, hvad jeg håbede og frygtede, mens jeg lod, som om jeg var død. Jeg noterede ikke alt, hvad jeg dengang oplevede. Det siger sig selv. Men alt det, jeg dengang noterede, har jeg oplevet. Det er iagttagelser fra den tænkende myres perspektiv.«

Kästner nævner videre i indledningen, at alle disse mange dagbogsnotater oprindeligt blev nedskrevet med henblik på en stor roman, — men denne roman så aldrig dagens lys.

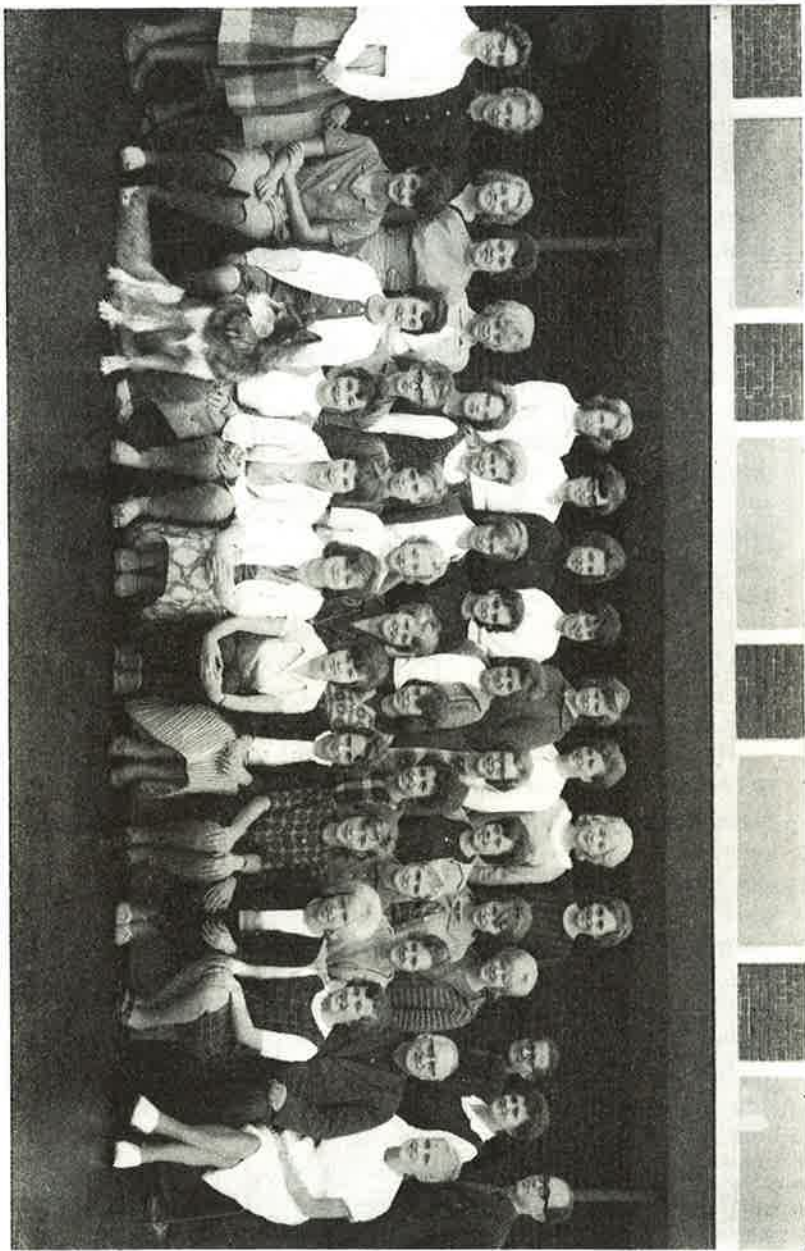
Da det kom til stykket, måtte han kapitulere af to grunde. Han kunne ikke — og han ville ikke! Som han ganske rigtigt videre siger det, så har »tusindårssriget« ikke stof i sig til den store roman. »Man kan ikke arkitektonisk inddele en gennem tolv år stadig opsvulmende liste over millioner af ofre og bøddler. Man kan ikke komponere statistik. Den, der indlod sig på det, ville ikke få skabt nogen stor roman, men en ud fra kunstneriske synspunkter ordnet, altså deformeret blodig vejviser, fuld af opfundne adresser og falske navne.«

— Det er ud fra disse tanker, jeg har rejst spørgsmålet, om der er nævnt nok — og især — om det rigtige er nævnt. Den ene krigsbog efter den anden dukker bestandigt frem på bogmarkedet, og selv om det nok så smukt fra forlagens side lyder: »Her er netop krigsbogen over alle krigsbøger . . . autentiske billeder, der afslører og afspejler hele den grufulde krig . . . osv. osv.«, så afslører de fleste af disse bøggers handling en krigsliderlighed, som kun kan fylde én med kvalme og væmmelse. Kunst eller ikke kunst — ad den vej finder man i hvert fald ikke til bunds, i det man søger efter!

Hvordan var de regerende og deres marionetter i Hitlers Tyskland? Hvad tænkte og følte de — og hvad tænkte og følte det brede Tysklands befolkning ved alt det, som skete? — Det må være det spørgsmål, vi skal stille — og det må være de svar, som skal give os et billede af fortiden.

Hvor skal man da søge de svar? Hvad kan f. eks. historikerne give os? Kästner siger: »Historikerne ligger ikke på den lade side. Dokumenter bliver samlet og udnyttet. Helhedsbilledet bliver lagt åbent for tilbageblikket. Snart kan man inspicere fortiden. Også fra skoleklasserne. Man vil kunne vise og se, hvordan det skete og hvordan det var. Men det må ikke være nok at læse i verdenshistorien. Den nævner tal og gør status, det er dens opgave. Den indestår for tallene og skjuler menneskene, det er dens begrænsning. Den melder, hvad der skete i det store og hele. Men dette hele er kun det halve.«

I verdenshistorien er der plads for alle, men kun for alle i fællesskab. Den enkelte forekommer ikke i den. Lad os derfor lede efter denne enkelte i de få andre bøger, der

findes — de findes heldigvis — og en af dem er Kästners »Notabene 45«.

— Som før nævnt indeholder bogen dagbogsoptegnelser — optegnelser, der viser os en nutid, der har været. Kästner siger selv: »Ikke som status, men i øjebliksbilleder. Ikke i overblik, men ved indblik. — Dagbøger indeholder anskuelsermateriale, amatørfotografier i notesformat, scener, som tilfældet arrangerede, snaphots af fortiden, da den endnu var nutid.«

Man følger Kästners vej gennem det sønderslagne Tyskland. Sammen med ham møder vi det tyske folk, fra »store« til »små«, — og det tyske rige. Når bogen er læst, har man en endnu større baggrund for at forstå fortiden og se den i ansigtet — som den var!

Jeg synes ikke, det kan siges indtrængende nok — søg kun de bøger, som ærligt og redeligt viser os mennesker i målestokken 1:1, og fremfor alt — lad os lære af de fejl, som de gjorde!

»Hin fortid, den uovervundne, ligner et hvileløst spøgelse, der flakker gennem vore dage og drømmer og efter ældgamme åndeskik venter på, at vi skal se på det og lytte til det. Det hjælper ikke spor, at vi dødelig forskrækket trækker nathuen ned over øjne og øren. Det er den forkerte metode. Den hjælper hverken spøgelse eller os. Vi bliver ikke skånet for at se det i ansigtet og sige: »Tal!« Fortiden må tale, og vi må lytte til den. Før vil vi og den ingen ro finde.«

— Verden af idag er fuld af uro og grusomheder. Vi må ikke begå de samme fejl en gang til! Vi må lære at tage et standpunkt, lære at stå fast og at kæmpe imod al uret og magtbegær! Lad os lukke ørene for alt det, som forherliger krigen og dens gru —, vi må søge den rigtige viden, vi må lære og vi må forstå! —

Hermed de allerbedste ønsker om et godt nytår.

Frede Hansen.

Harmens digter.

I 1927 udsendte den unge og da ukendte Erling Kristensen sin første bog »Støtten«. Bogen vakte ved sin fremkomst en voldsom kritik. Såvel læseverdenen som anmelderne var chokerede. Her var en bog, der på brutal og hensynsløs måde afslørede menneskenes smålighed og lurvethed, men også en bog, der virkede ved sin kunstneriske overlegenhed og sikre sans for personernes gøren og laden. Her var intet af begynderens usikkerhed og famlen med stoffet. Som hugget i granit står bogens hovedperson Mads Stådal — Støtten — for læserens syn. Denne Adam Homo-figur i en grov bondes skikkelse. Denne hensynsløse stræber og egoist, der kun regner med håndgribelige værdier, jord, penge og anseelse. Hans begreber om ret og ære er grumsede og udflydende, og hans valgsprog er: Går den, så går den. Og han når, hvad han ønsker. Hans giftermål kommer i stand ved lumskeri og underfundighed fra en nabos og hans tilkommende svigerfars side, men det blir' dog Mads, der ler til sidst, for ved trusler om at sende pigen tilbage igen, tvinger han sin svigerfar til at bytte gård med sig, og nu bliver han storbonde, selv om det er en gammel, forfalden gård, men også det ved han råd for, han stikker ild på gården og får en uven dømt for ildspåsættelse. Ved kæltringstreger bliver han valgt ind i sognerådet, og han snyder og bedrager, hvor han kan. Som han fremturer i sin uhyggelige egoisme, vinder han stadig mere og mere anseelse blandt sine standsfæller, og til sidst står han i sognet som en bronzestøtte, stor og dominerende, men også hul og tom som denne. For i samme grad som denne snu og magtgale stræber stiger socialt, nedbrydes han indvendig fra af en nagende uro, der aldrig lader ham i fred, og til sidst knuses han under dens vælde. Efter med forsæt at have voldt moderens død, kvæstes han ved en løbskkørsel. Da han mærker, at det er ved at være forbi, ønsker han at blive taget

til alters og lover præsten, at han vil lette sin samvittighed, men da præsten så spørger, hvad det var, han ville sige, gurglede Mads i dødsrallen: Ingen . . . ting.

Efter læsningen af denne velskrevne og med harmdirrende kraft velkomponerede bog, sidder man med en underlig uro, der ikke slipper en så let igen. Det er, som man har været i en anden verden, hvor ondskab, bedrag og lumskeri har fortrængt alt godt og smukt. Aldrig har et bondesamfund i den grad været blotlagt for læseren, selv Henrik Pontoppidan, der dog nok kunne føre en hvas pen, når det gjaldt om at afsløre uhumskheder, er blev ved siden af denne harmdirrende unge digter.

Man kan vel godt indvende mod bogen, at den er ensidig, at dens personschildring er overdreven og forvrænget og måske også usand og meget andet. En kritiker skrev endda, at den ikke var skrevet med blæk men med saltsyre. Alt det er måske rigtig nok, men er det så en fejl? Det har sikkert ikke været forfatterens mening, at vi skal tro på, at der lever eller har levet en skikkelse som Mads Stådal, men som en kritiker har sagt: Om Mads og konsorter gør og tænker ting, der er væsensfremmede for menneskeheden. Og hvem tør besvare det spørgsmål benægtende. Jeg synes i hvert fald, at menneskeheden siden bogens fremkomst har været udsat for ting, som man ikke ville have troet på. Hvad viste krigens år os ikke af råhed og kynisme, og hvad har de sidste dages begivenheder i Amerika ikke vist os.

Bogen blev kaldt pessimistisk ved sin fremkomst, det var det nemmeste, for det er jo gerne sådan, at en forfatter helst skal anbringes i en bås, så ved kritikken, hvor man har ham, men her var det nu ikke så nemt, for Erling Kristensen passede ikke ind i systemet, og han kom aldrig til at passe ind i noget system.

I et interview har han engang sagt: Pessimist skal enhver gøres til, der ikke er for fejj til at skildre virkeligheden med den farve, den virkelig har. Det er mig ikke ube kendt, at vor tid er særlig befængt med halleluja-baciller . . . Jeg hævder, at alt det umenneskelige griseri, der gør verden til en galeanstalt, laves af mennesker, og det er min opfattelse, at der sjældent har været svindlet med lyssyn som i

vore dage. Der er den lighed mellem lyssyn og farveskin-
nende spyfluer, at de summer mest støjende, hvor der er lig
i huset. For at sige det enkelt: Jeg har endnu fysisk og ån-
delig kraft i behold til at stikke fingeren i jorden og lugte,
hvor jeg er. Jeg smykker mig ikke hverken med lyssynets
eller sortsynets partiemblemer. Jeg ser lige ud af mine egne

øjne forbi alt fusentasteri. — Beviser er der nok af. Det
må jo være en slem næstestyver for en moderne lysseer at
blive stillet overfor en figur som Ibsens Hjalmar Ekdal.
Datidens lysseere var ikke glade for ham, men nu er han
accepteret som helt rigtig. Samtlige Strindbergs figurer er
det, selvom samtlige Nordens lysseere og under- og over-
optimister udskreg ham som ulæselig for dannede menne-
sker. Det er og vil blive en evig gentagelse, at de tonean-
givende på bjerget til enhver tid og på ethvert sted har for-
søgt og stadig forsøger at tage livet af den litteratur, der
skærer dybest. Sandheden virker altid uheldigt i bedste-
borgerligt selskab, klædt i hverdagspjalter, som den jo er.

Men et par ord om forfatteren. Erling Kristensen er født
på Tolstrup hede lidt syd for Vrå i Vendsyssel. Faderen
var daglejer, og det kneb mange gange at skaffe det dag-
lige brød, og armod og fattigdom tvang familien til at flytte
fra sted til sted. I sin bog »Vendsysselrejsen« fortæller for-
fatteren følgende træk fra sin barndom: »Hvordan mine
forældre havde det den vinter, tør jeg slet ikke tænke på.
Far havde kun to dages arbejde fra november til jul. Ja,
og for de to dages tærskearbejde fik han en skæppe dårlige
kartofler, og jeg husker, at jeg selv var så oprømt ved ud-
sigterne til en kogt kartoffel og lidt salt, at jeg i de to dage,
far arbejdede, sad på vor gamle klædeskistes buede låg og
legede, at jeg kørte kartofler hjem.«

Da Erling Kristensen var blevet sytten år gammel, kom
han i mekanikertale i Vrå hos Bil-Thammes. Det var den
senere så bekendte forfatter Thomas Olesen Løkken. Men
da denne efterhånden erfarede, at beboerne i den kendte
højskole- og valgmenighedsby ikke huede skrivende per-
soner (for man burde nemlig ikke kunne skrive, når man
var cykelsmed), så overdrog Thammes forretningen til
Erling Kristensen. Det gik dog slet ikke bedre for ham, for
han var også som den grimme ælling »aparte«, og så skulle
han kanøfles, og det gjorde man på den måde, at man sim-
pelthen sultede ham ud, idet han intet arbejde kunne få.
Om alt dette kan man læse i hans bog »Byen mellem to
tårne«, der er en bitter og nådeløs analyse af dværge-sindet
i den lille by — Stilleby, som han kalder den. Senere flyt-

tede han til Rindsholm ved Viborg, og om sin lykkelige tilværelse der har han fortalt i den skønne bog »Omkring en menneskerede« samt i bøgerne »London kalder Danmark« og »Jagtminder«. Hans liv formede sig ikke stort set med verdens øjne, men alle hans værker — over 20 — vidner om vældige indre oplevelser. Erling Kristensen døde i sommeren 1961.

1929 udkom »Stodderkongen«. Vel nok Erling Kristensens smukkeste bog. Her skildres en flok landproletarer, der klarer sig i den hårde kamp for tilværelsen, fordi de holder sammen, alle hjælper alle, og har en skudt et dyr i grevens skov, er alle med til at dele. Dog også her stikker egoismen og havepsygen sit dødningeansigt frem. Ved at gennemføre et digeprojekt bliver den sure Skajnæs mose forvandlet til fin agerjord, og så er sjæleforgiftningen i gang, for en to tre stykker ejer det meste af mosen, og de agter ikke at dele med de andre, for den der har meget, ham skal mere gives, og det bliver til en alles kamp mod alle. Materialismen har igen sejret.

I hurtig rækkefølge udsendte Erling Kristensen en lang række romaner, fortællinger og skildringer. Krasse realistiske skildringer fra såvel land- som bymiljø, men kunst-

nerisk uangribelige værker. Han mestrer som få det danske sprog, selv når han pisker med skorpioner, og harmen over menneskets usselhed presser ham pennen i hånd. Man kan ikke lade være med at tænke på forfattere som Knut Hamsun eller August Strindberg, når man læser ham. Han når vel ikke nogen af dem i suveræn kraft, men hans harme og indignation er måske endda noget større end hos de to så ofte forkætrede skandinaver.

Hans sidste bøger var nærmest en slags rejseskildringer, skildringer bagud i tiden, tilbage til barndommen deroppe i det forblæste Vendsyssel omkring Vildmosen. I sine malende skildringer af jydsk land og jydsk natur står han fuldt ud på højde med f. eks. Blicher, Aakjær og andre af de »store« jyder.

Af digte fra hans hånd foreligger kun den lille samling »Tordenluft«, der vidner om inderlig kærlighed til familie og hjem, natur og fædreland. Lad mig da slutte denne lille skildring med hans smukke digt:

FJERDE MAJ

*Vi gik bag fattige luvslidte smil
og bar vore hjertes ve.
Årene gav os april på april,
og sorgen blev ved med at sne — — —
— — — Vor verden var frosset og våredes ej,
da så vi et lysende under — — —
Da blev det maj — — —*

*Da blev det maj i skoven,
og glæden sprang ud i vort sind.
Da blånede himlen og voven.
Da græd vi kind imod kind.*

*Da holdt vi hinandens hænder.
Da strøg vi hinandens hår.
Vi lo gennem tårer til venner,
for nu var det vår.*

Thomas Nielsen.

Alle gamle og nye elever ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Vinterens møder.

Som sædvanlig holder vi to møder i vinterens løb:

Det første: **Torsdag den 23. januar kl. 20**, med tale af forstander Damgård Nielsen, Ryslinge.

Det andet: **Tirsdag den 25. februar kl. 20** taler Juul Andersen, højskolelærer, Askov.

Til begge møder er gamle elever med forældre, såvel som de nuværende elevers forældre meget velkommen. Brød til kaffe medbringes.

Husk:

JULEFESTEN

afholdes

søndag den 29. december

kl. 19,30

Vi møder alle

Kære gamle elever!

Ofte kan det være vemodigt at sige farvel til en flok unge mennesker, som man har været sammen med i 5 mdr. — for det første, fordi man nu har lært hver enkelt af dem at kende, og for det andet, fordi man uvilkårligt kommer til at tænke på, hvordan det vil gå dem senere i livet. Men hele livet er jo et kort møde med mange forskellige mennesker, som man lærer at kende for snart igen at tage afsked med. Et farvel er jo på en måde også et på gensyn, og derfor glæder det os meget, når gamle elever møder op til vore foredragsaftener og fester her på skolen. Men den samme glæde føler vi også hvert forår og efterår, når en ny flok elever fylder skolen.

Så nåede vi d. 3. nov. 1962, og ind myldrede 95 piger og drenge. En vældig god skik, og som vi er meget glade for, er, at forældrene følger deres børn til skolen den første dag. Vi får der igennem allerede lidt kendskab til hinanden. Hedemann bød hjertelig velkommen og talte ud fra bogen »Exodus«, der giver os et godt billede af jødeforfølgelsen.

Den dejlige hverdag kom med megen arbejde og med at blive rystet sammen, men det går altid over forventning med at falde ind i rytmen og få det rart sammen.

Den 13. dec. havde vi som sædvanlig vor hyggelige og rare Luciafest, som vi vist alle synes om — en hyggelig begyndelse til julen. Julehumøret steg, der blev sunget vore gamle, kendte julesalmer. En grankvist her og en nisse der. Jo, fra alle kroge kunne man nu mærke, at det snart var jul.

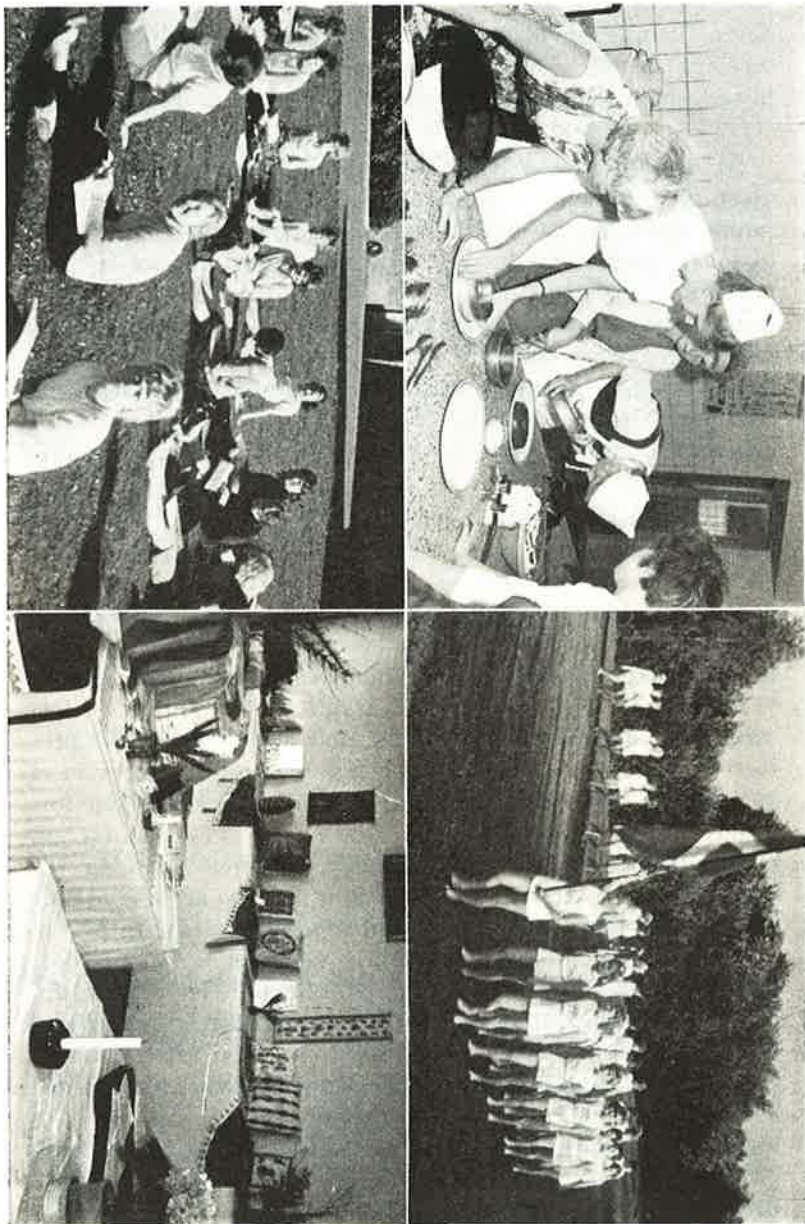
Den 22. dec. havde vi vor hjemlige julefest — hyggeligt, rart og stilfærdigt, og som I, der oplevede den, vist kan give os ret i, og som ikke mindst de i køkkenet har æren for. Det nye år kom. 1963 skulle vi nu skrive. Dejligt med en ferie, men allerdejlignst er det nu at komme i gang igen. Sidst i januar havde vi møde. Forfatter Erik Rostbøll talte. Mødet var godt besøgt. I februar havde vi møde igen. Denne

gang fik vi besøg fra Norge. Olav Svartheim fra Gudbrandsdalen fortalte om de gamle norske musikinstrumenter. Interessant at høre, hvordan disse instrumenter blev og stadig bliver brugt til arbejde og fest. Vi fik også høre et musikstykke på nogle af instrumenterne.

Så kom da fastelavnsfesten, og vi følte os alle for en aften, som var vi på Grønland. Salen var pyntet med grønlandske motiver — en festlig aften var det. — I marts kom turen til Odense. Vi besøgte papirfabrikken, Albani-bryggeriet, Fyns Stiftstidende, Rådhuset og sluttede af i biografen. Sidst i marts havde vi forældredag — en fornøjelse at se så mange, der var mødt op. Eleverne viste gymnastik og folkedans. Om aftenen opførte de skuespillet: De røde negle. 28. marts havde vi afslutning — Hedemann talte. I april rejste Oluf Christensen, som skulle til Ollerup og fortsætte studierne.

Ved åbningsmødet d. 3. maj talte Hedemann og bød velkommen til 36 nye piger. Efter de første dage, hvor man gør og ser hinanden lidt an, gik arbejdet sin rolige og vante gang. Kr. himmelfartsdag drog vi til Langesø blomsterpark, hvor der foruden et mylder af blomster også var et mylder af mennesker. Da det i følge kalenderen var sommer, skulle vi også have en strandtur. Den gik til Sinebjerg, vejret artede sig helt pænt, så der var god lejlighed til at boltre sig i bølgerne. Kort efter var pigerne til Lombjergefest. Det var en dag med solskin og klar himmel, og det var en fornøjelse at se pigerne vise, hvad de havde lært. Hurtigt gik tiden, og vi nærmede os sommerferien, men forinden var vi på en 2-dages tur til Sønderjylland, hvor vi besøgte mange af de historiske steder, som Sønderjylland er så rig på.

Sommerferien kom, og samtidig sagde vi farvel til Niels Sandvad, der havde fået stilling på Samsø. Efter ferien kom et nyt lærerpar, Karen og Tage Toft, som ikke er helt »nye«, da de har undervist her på skolen sommeren 1960. En søndag i august benyttede vi til en Langelandstur, hvor vi besøgte Hedemann i hans dejlige sommerhus. Som I alle ved, har Hedemann før haft en skov. Da han stadig har bevaret glæden ved at se noget vokse op, har han nu plantet i hundredevis af træer omkring sommerhuset.

Den første søndag i sept. havde vi elevmøde. Der var mødt mange til denne fest. Lørdag var der foredrag af Hedemann — gymnastikopvisning på plænen — om aftenen opførte eleverne et skuespil »En ærgrelse på vandring«. Søndag var der foredrag af Tage Toft — derefter generalforsamling og til sidst oplæsning ved Th. Nielsen.

Derefter gik den sidste tid hurtigt, og snart kom afslutningsfest og forældredag. Her var mødt mange mennesker, som alle var med til at gøre dagen festlig. Eleverne viste, hvad de havde lært i gymnastiktimerne — og det var fine ting. Så blev her tomt igen, og i oktober havde pigerne travlt med rengøringen.

Nu er vi godt i gang igen med 90 elever. Ved åbningsmødet talte Hedemann. Birgit Jensen er rejst fra skolen for at begynde på en lærerindeuddannelse. Som ny lærer er kommet Frede Hansen, som også var her på skolen vinteren 1960-61.

Nu skal brevet slutes, og vi føler, at vi lige skal minde hinanden om, hvad der er sket ude i den store verden i disse dage, og som har berørt os alle så smerteligt. Præsident Kennedy er blevet offer for verdens ondskab. — Ord er så små, — men vort juleønske til jer skal være:

*Juletid, din stjerne tænder
lys ved lys trods jag og id.
Julefred, gid ej du ender
med den korte juletid.*

Glædelig jul og et godt og glad nytår ønsker vi jer alle.
Grethe Knudsen, Marie Henriksen og Esther Torp.

*En glædelig jul og et godt nytår
ønskes alle gamle elever af*

*Holger, Knud, Bent, Karen Margrethe
og Karl Hedemann.*

Kære gamle elever.

Året går på hæld, og elevskriftet skal sendes ud. Måske kan det interessere jer at høre lidt om turen til Norge, som skolen arrangerede i sommer.

Den 14. juli mødtes 27 gamle elever her på skolen klar til start, solen skinnede, og der var højt humør og gensynsglæde. Klokkeren 14,00 vinkede vi farvel til Ringe og satte kursen nordpå. På turen op gennem Jylland benyttede vi lejligheden til at blive rystet rigtigt sammen, så da vi gik ombord i »Cort Adeler«, var vi en flok glade og forventningsfulde unge mennesker. Sejlturen over Skagerak foregik om natten, men vi vågnede tidligt næste morgen, pakkede soveposerne; for i fred og ro at overvære indsejlingen til Larvik. På grund af dårligt vejr var indtrykket ikke helt så smukt, som hvis det havde været en lys, klar sommermorgen.

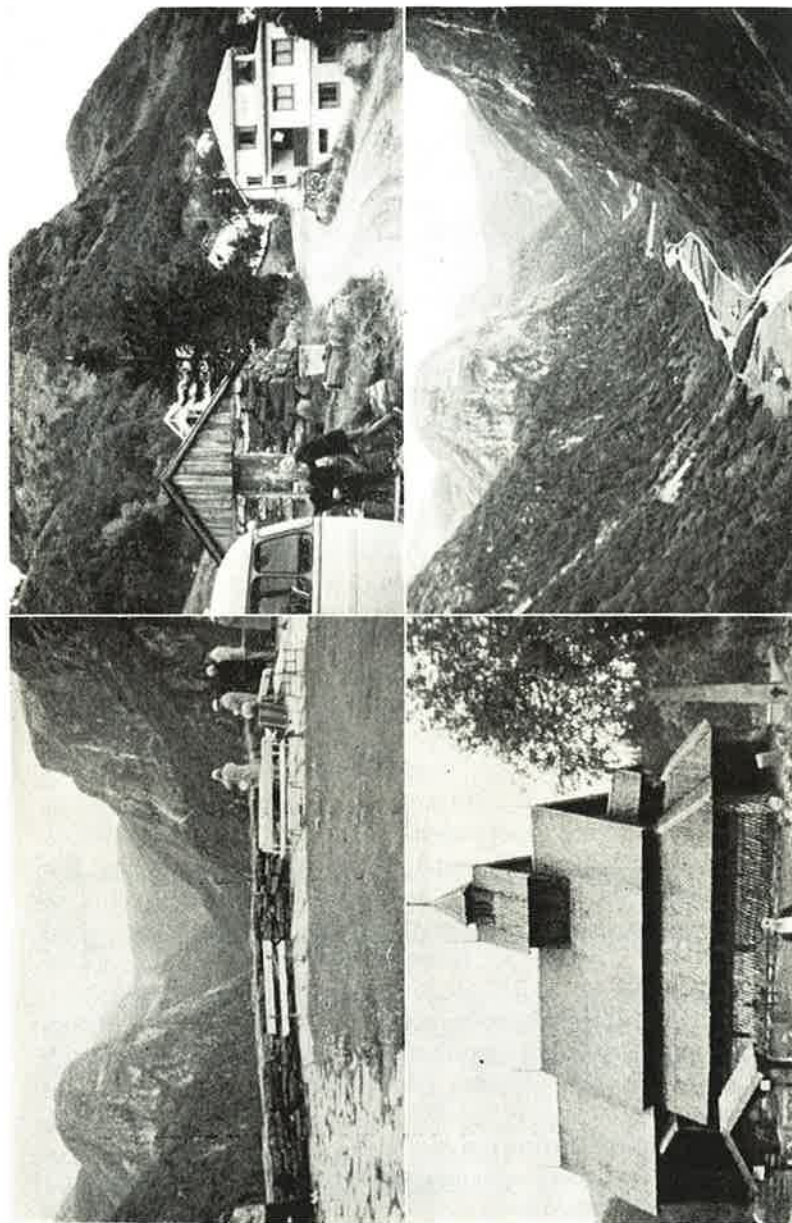
Landingssignalet lød, vi fandt kufferterne frem og besteg norsk jord. En norsk bus holdt parat til at køre os ud på mange spændende ture i det fremmede landskab.

Det mærkes hurtigt, at det ikke er motorveje, man kører på, men smalle grusede og snoede strækninger. Larvik ligger lavt, så bussen stikker langsomt næsen i vejret. Højdepunktet den første dag er besøget ved Vrangfoss, de 17 sluser, man ser mænd på ryggen af flydende træstammer skubbe sig frem gennem sluserne. Turen fortsætter, stadig opad, man ser det på plantevæksten, der bliver mere spredt og sparsom.

Et storslået syn møder os på vejen ned til dalen. Vi passerer det ene hårnålesving efter det andet, et kig ud gennem ruderne, og der er meget dybe afgrunde ved siderne.

Før vi skulle til køjs, måtte fjeldet besejres, og vi sov godt om natten.

Vi forlader dalen og bevæger os op igen, målet er Haukelisæter, her oppe går vejen 1100 m over havet, selvfølgelig skulle den evige sne røres, selvom det tog ca. 20 minutter at nå den, og det pjaskregnede.

Så ned igen til dagens bestemmelsessted, en meget hyggelig bygd ved navn Røldal, omgivet af fjelde på alle sider, her fik man måske for første gang et rigtigt indtryk af norsk naturs storladenhed.

Efter de første 2 dages kørsel i Telemarken er vi nu på vej ud på Norges vestland. På vejen gør vi holdt ved et meget smukt og imponerende vandfald »Lålefoss«. Turen fortsættes ned til Hardangerfjorden, langs denne, gennem Hardangers berømte frugthaver, senere når vi Kinsarøch, hvor vi til en afveksling skal ud at sejle, målet er Kvanndal, derfra dagens sidste etape — byen Voss.

Her blev vi i et par dage, hvor vi tog den lidt med ro. Blandt andet så vi et bygdemuseum, det var interessant at se, hvorledes nordmændene har boet og levet før i tiden. En tur til Gudvangen blev der også tid til, det at stå ved Sognefjorden kan ikke beskrives, det skal opleves.

Vi forlader Voss, kører til Kvamdalen, sejler til Kinsavik, herfra til Eidsfjord, gennem Kåbøldalen, videre langs svimlende afgrunde. Vejene er sprængt ind i klippen, den nøgne fjeldvæg til venstre, den dybe afgrund til højre, denne tur kunne godt krible lidt i maven.

Et kort ophold ved Vøringfossen, som har en faldhøjde af 163 m, det er et imponerende syn, når vandmasserne styrter sig ud over fjeldet. Bussen venter og turen går ind over Hardangervidde, på denne strækning er vi i en højde af 1250 m over havets overflade. Her på eftermiddagen når vi det kendte vintersportssted Geila, hvor vi overnattede.

Turen fortsættes nu sydpå til sølvbyen Kongsberg. Her fik vi lejlighed til at se en sølvmine. Et lilleputtog tog os med, hver vogn blev udstyret med en lille gaslygte, og så 2300 m ind i fjeldet til Kongens Grube; da vi steg ud af toget, befandt vi os 342 m under fjordens overflade.

Nu er det blevet hjemrejsedag, i Larvik tager vi afsked med vor udmærkede chauffør, går ombord på »Cort Adler«. Efter en lang rejsedag når vi hjem til Ringe ved midnatstid.

Det var norgesturen i store træk.

Med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår sendes I alle de bedste hilsener.

Birgit Jensen og Erling Andersen.

En sammenligning.

Når man møder nye mennesker, stiller man sig ofte lidt afventende og skeptisk. Man ser sine medmennesker an. Man prøver, om man kan finde noget bekendt hos dem — noget man kender og sætter pris på hos andre. Vi sammenligner dem med noget kendt og dømmer dem ud fra dette. Det er egentlig forkert, for der kan være ting ved de nye mennesker, som let kan opveje det, vi kender fra andre. Vor måde at reagere på over for fremmede er vel en hel del præget af, at vi i høj grad er vanemennesker og ikke så gerne giver slip på det gamle og vover os ud på noget nyt. Trods det forkerte i fremgangsmåden over for fremmede, vil jeg prøve at foretage en sammenligning af nutidsmennesket med en person fra litteraturen. Den litterære person er Ditte Menneskebarn fra Martin Andersen Nexø's roman af samme navn.

Martin Andersen er social forfatter, han er født 1869 af fattige forældre. Han har selv gennemlevet hele den sociale udvikling og er derfor godt inde i, hvad han skriver om. Hans romaner er et led i kampen for bedre sociale vilkår for de fattige og udstødte af samfundet. De skulle åbne øjnene hos de ledende i Danmark, så de kunne se, hvor usselt den største del af Danmarks befolkning havde det. Da der skal skarp lud til skurvede hoveder, blev Ditte udstyret med alle de egenskaber, man sætter pris på hos et menneske.

I Dittes person er alt det forenet, der gør et menneske til en personlighed — alt det, vi forgæves søger at finde hos nutidens mennesker. — Ditte er født uden for ægteskab og kaldes derfor uægte. Det er i sig selv en uheldig start, men som Ditte udvikler sig, kan vi se, at det ikke har nogen betydning for et menneskes karakter, men at det er andre menneskers nævenyttige fremtræden, der ofte spiller den fremtrædende rolle.

Den første del af sin barndom tilbringer hun hos sin bedstemoder. Her lærer hun en del af fattigdommens rædsler at kende. Det ødelægger hende dog ikke — men modner hende og vækker hendes fantasi, så hun bliver en uimodståelig sød lille unge. Bedste bliver imidlertid blind, og Ditte må overtage styrelsen, så lille hun end er. Det er et stort ansvar, og vi forventer, at hun går i stykker på det. Hun bliver tværtimod et lille menneske af det. Da hun er en 6—7 år, bliver hun til stor sorg for sig selv og Bedste taget bort og kommer i huset hos sin moder, der er blevet gift med et ejegodt menneske, men lidt af en vagabond. Her får hun tre mindre børn at passe. Moderen har ikke taget Ditte i huset for Dittes skyld, men for at få de penge, faderen betalte for at slippe for faderskabet. Dem har Bedste gemt, for at Ditte kan få dem, når hun bliver gammel nok. Pengene følger imidlertid ikke med, derfor går moderen hen og slår Bedste ihjel og tager pengene. Hun kommer naturligvis i fængsel for det, og Ditte må nu overtage husførelsen, dermed hviler på hendes små skuldre en moders og husmoders pligter og ansvar. Ditte burde nu — efter moderne psykologers mening — få neurose og begynde at bide negle og mange andre moderne foreteelser — men hun får stik mod alle moderne beregninger ingen af delene. Det kan selvfølgelig skyldes, at disse ting endnu ikke var opfundet.

Ditte klarer virkelig opgaven og sætter en ære i det. Hun vokser med opgaven og bliver et menneske, som de fleste — uden de vil være ved det — ser op til. Hendes medmenneskelighed er vågnet, og hun er udstyret med en fantastisk medfølelse, derved bliver hun alle menneskers dårlige samvittighed. Det er ubehageligt at blive mindet om sin dårlige samvittighed, derfor undser man sig ikke for at gøre livet så surt for hende som overhovedet muligt.

Ditte er menneske, fordi hun har alle disse egenskaber, og hun dør ung, fordi hun har dem. Hun slider hele sit liv for andre, uden at mennesket i hende bliver regnet for noget, det kan hendes hjerte ikke bære. Hun blev af mange fattige kaldt Dittemor, men de fleste kaldte hende tossegod,

fordi hun syntes, hun ikke gjorde nok for andre, og det hun fik gjort ikke var godt nok.

Det moderne menneske vil sige tossegod. Vi er nemlig os selv nok og har ikke brug for Dittes slags — tror vi da —.

De egenskaber, vi finder hos Ditte i overflod, er medmenneskelighed — pligt- og ansvarsfølelse. — Tager vi et menneske i dag og prøver at finde disse egenskaber, er jeg bange for, at vi kommer til at lede længe. Vi finder måske nok i allerfjerneste krog, noget der ligner det, vi leder efter, men det er skrumpet ind og flosset i kanten, og der står skrevet på det: »Kan jeg tjene noget ved det«. Vi er nemlig så egoistiske, at vi helst ikke udøver medmenneskelighed uden, at vi selv kan have nogen fordel deraf.

Hvordan mon det vil gå, hvis vi leder efter egenskaberne — pligt og ansvar — ikke stort bedre. Der ligger nok hos nogen en undskyldning skudt frem i lyset, hos andre er undskyldningen gemt lidt væk, fordi man er flov over at have den. Hvad mon den undskyldning siger? . . . — . . . Den siger, »vi får komplekser, hvis vi skal have pligter og ansvar at besværes med, og hvis vi får »komplekser«, kan vi ikke være gode og loyldige borgere,« og det tror vi på. Staten har påtaget sig al ansvar, men forærer os til gengæld alt, derfor er der ingen grund til, at vi er medmenneskelige og påtager os noget ansvar. Hvad kommer andre mennesker os ved? Dem tager staten sig jo af.

Sammenligningen falder ikke ud til vor tids fordel, men vi har da lov at fremhæve, at Ditte døde af at have alle disse gode egenskaber — og det kan da ikke være meningen?

Hermed ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Karen og Tage Toft.

Er det skumring eller gry?

Den 20. jan. 1961 blev der fra én af den vestlige verdens betydeligste talestole holdt en tale, som i de sidste uger er blevet verdensberømt. En ny mand og et nyt parti rykkede den dag ind i Det hvide Hus og havde dermed påtaget sig et hovedansvar for videreførelse af den vestlige verdens samfundsideologier. Fra en samlet verden lød spørgsmålet: »Hvem er denne nye mand og hvad vil han?« For den verden, der lå uden for U.S.A.'s grænser, var denne nye præsident en ret ukendt mand, og det var han vel egentlig også for U.S.A.'s egne borgere, han havde ganske vist rejst landet igennem på kryds og tværs under sin valgkampagne og holdt et utal af taler, han havde gennem det år, som valgkampagnen i U.S.A. næsten varer, utallige gange talt i radioen og havde vist sig på TV-skærmen så ofte, som det havde været ham muligt, men dette til trods var han vel ret ukendt af den jævne mand.

I Kongressen i Washington kendte man udmærket den kun 43 årige senator fra Massachusetts, og man vidste, han havde høje idealer, og dog ventede man i spænding på at høre hans programerklæring ved sin tiltrædelse som præsident, for kun den er egentlig bindende for hans politik. Man vidste, han havde gode forudsætninger for at beklæde den høje post, han var vel bevandret i sit lands historie og forfatning, havde gennem sit arbejde i senatet sat sig grundigt ind i de indenrigspolitiske forhold og havde gennem studier og rejser i udlandet et særdeles godt indblik i udenrigspolitiske forhold. Man ventede altså kun på hans endelige programerklæring, på at høre om man kunne forvente, at han ville indfri de forventninger, man stillede til ham. Der var dødstille i mødesalen i kongresbygningen Capitol, da han besteg talestolen, og så lød ordene som piskesmæld ud over forsamlingen i salen, og ud til de mill. af mennesker, der lyttede ved radio og TV:

»Lad nationerne vide, hvad enten de ønsker os ondt eller godt, at vi vil betale enhver pris, bære enhver byrde, møde enhver prøvelse, støtte enhver ven og modsætte os enhver fjende for at sikre, at friheden overlever og trives. Til de gamle allierede, hvis kulturelle og åndelige rødder vi deler, lover vi at være trofaste og loyale venner. Når vi står sammen, er der ikke meget, vi ikke kan magte.«

Her viste U.S.A.'s 35. — og, med sine kun 43 år, hidtil yngste — præsident sit ansigt. Gennem disse ord slog han fast, at han ikke agtede at fortsætte den svage udenrigspolitik, som Eisenhower især de sidste år havde ført, og som havde tilføjlet U.S.A. det ene diplomatiske nederlag efter det andet og skabt ret alvorlige revner i det gode forhold til dets gamle allierede fra de to verdenskrige. Her var rene ord til såvel ven som fjende — intet dunkelt talt, åbne ord sagt med ungdommens kraft, men også med én på historien hvilende overbevisning. Som leder af den nation, der med Uafhængighedserklæringen af 1776 skulle komme til at danne skole for alle senere demokratiske revolutioner, kendte han sit og sit lands ansvar, og i denne tiltrædelses-tale vedgik han sig dette ansvar.

De nationer, som i disse år frigjorde sig for kolonidiktaturets åg og indtrådte i F.N. som uafhængige stater, bød han velkommen med ordene:

»De nye stater, som vi nu byder velkommen i de frie nationers rækker, giver vi vort ord på, at den ene form for kolonikontrol ikke skal være ryddet af vejen blot for at blive erstattet med et endnu mere jernhårdt tyranni. Vi vil ikke vente, at de altid skal støtte samtlige vore synspunkter, men vi vil altid håbe, at vi vil se dem gå stærkt ind for deres frihed, og at de vil huske, at dem, der i fortiden på tåbelig vis har søgt ved magt at ride på ryggen af en tiger, altid er endt inden i tigreren. Vi lover de mennesker i hytter og landsbyer over det halve af kloden, som nu kæmper for at afskaffe masseforarmelsens lænker, at vi vil gøre vort bedste for at hjælpe dem til at hjælpe sig selv, så længe de har brug for det, *ikke fordi kommunisterne gør det, ikke fordi vi vil have deres stemmer, men fordi det er ret og rimeligt.* Hvis det frie samfund ikke kan hjælpe de mange,

som er fattige, kan det heller ikke hjælpe de få, som er rige.«

I disse klare og stærke ord tegner idealisten sig for os. En mand, som har set, hvad hans eget land har kunnet nå frem til efter at have kastet åget af sig. Dette land har stort set måttet kæmpe alene for sin frihed, derfor kender det dybden og rigdommen i ordene frihed og uafhængighed, og derfor er det rede til at række andre nationer, der kæmper for samme rettigheder, en hjælpende hånd. Men der blev og sagt *hjælp til selvhjælp* — en nation som U.S.A. vidste, at hvad man selv tilkæmper sig på dette område, værner man om med en kærligere og fastere hånd end om, hvad man blot får foræret. Han var stor nok til at kunne sige, at man ville støtte retfærdigheden for dens egen skyld, ikke fordi nationer med en anden samfundsideologi gjorde det,

og ikke for at vinde magt og indflydelse, men fordi han anså disse goder for rette og rimelige. I disse ord lå også en håndsrækning til de mennesker i hans egen nation, som behøvede hjælp til at kaste uretfærdighedens åg af sig, her stillede han sig ved den sorte mands side.

Angående begrebet Den kolde Krig udtalte den 35. amerikanske præsident:

»Til de nationer, som vil gøre sig til vore modstandere, henvender vi os ikke med et løfte, men med en anmodning om, at begge parter igen begynder at søge efter fredsmuligheder, inden ødelæggelsens mørke kræfter, som er blevet sluppet løs af videnskaben, opsluger hele menneskeheden i en planlagt eller tilfældig selvødelæggelse. Vi tør ikke friste disse modstandere med svaghed. Kun når vor våbenmagt er hævet over enhver tvivl, kan vi anse det for hævet over enhver tvivl, at den aldrig nogensinde vil blive anvendt. Lad begge parter huske, at høflighed ikke er noget tegn på svaghed, og at oprigtighed altid lader sig bevise. Lad os aldrig forhandle af frygt, men lad os på den anden side heller aldrig frygte for at forhandle. Lad os undersøge, hvilke problemer vi er fælles om, i stedet for at blive ved at tale om de problemer, der skiller os. Lad begge parter, for første gang, fremsætte alvorligt mente og nøjagtige forslag til inspektion og våbenkontrol — og sætte den absolutte magt til at ødelægge andre lande under samtlige andre landes kontrol.«

Heri lå der tydeligt nok en opfordring og en udfordring til de nationer, der stillede sig som politiske modstandere af den nation, hvis politik i de kommende fire år — om alt gik vel — ville blive personificeret med denne nye præsident, til at indstille den megen tale om fred og afspænding og optage realitetsforhandlinger efter ærlige og oprigtige forslag, og gennem disse forhandlinger vise, at der virkelig var en baggrund i ideerne om fredelig sameksistens. Der lå i disse ord også et forslag om, til en vis grad at forlade de snørklede, stive og langsomme diplomatiske stier, og slå ind på mere direkte veje, utålmodighed efter at se resultater måske, men så sandelig også en urokkelig tro på ærlighedens og respektens kræfter.

For vi, der er unge i 1963, har den del af talen, hvori denne unge idealist henvender sig til sine medborgere — først og fremmest i U.S.A., men også i den øvrige del af verden — måske den allerstørste betydning. Han mindede os her om, at vi ikke skal regne med, at den højeste lykke og tilfredshed opnås ved at fremsætte krav om snart sagt alt muligt, blot kræve og kræve uden at tænke på, hvad vi skal yde som vederlag for de krav, vi får indfriet. Han gjorde os her opmærksom på, at frihed og uafhængighed er uerstattelige goder, som atter og atter skal erobres og ikke blot kan arves fra den ene generation til den næste. Han pegede her på, at alle i et samfund, et folk, en nation er medansvarlig for dets trivsel. Falder vi hen i sløvhed og passivitet, nærer vi de negative og nedbrydende kræfter i vort samfund, så enkelt er det, så alvorligt. Han udtalte:

»Spørg ikke, amerikanske medborgere, hvad jert land vil gøre for jer, *spørg, hvad I kan gøre for jert land*. Spørg ikke medborgere i hele verden, hvad Amerika vil gøre for jer, men spørg, hvad vi sammen kan gøre for menneskets frihed. Kræv af os den samme høje standard, når det gælder styrke og ofre, som vi vil kræve af jer med en god samvittighed som den eneste belønning og med historien som den endelige dommer over vore handlinger.«

Det var stærke ord af en ung mand, og fra mange sider blev der trukket på skuldrene af denne overmodige, større ord er blevet brugt op gennem historien og hurtigt blevet glemt igen uden at få nogen betydning. Rundt i verden havde man fået svar på ét spørgsmål, men omgående meldte et nyt sig, nemlig: Vil han kunne omsætte disse stærke og velklingende ord i handling? Han gav i slutningen af denne tale en del af svaret ved at udtale:

»Alt dette kan ikke fuldføres i denne regerings funktionsperiode, ja måske ikke i vor levetid, men jeg siger: Lad os begynde!«

Den 22. nov. 1963 satte et riffelskud, affyret fra en 5. sal i en bygning i byen Dallas i sydstaten Texas, et pludseligt og tragisk punktum på denne idealistiske og realistiske statsmands liv og virke. 2 år, 10 måneder og 2 dage ledede han verdens måske stærkeste stormagt, nåede han på denne

korte tid at føre sine idealer og stærke ord ud i livet? Det vil på nuværende tidspunkt være forkert at svare ja eller nej, men den kendsgerning, at verden blev så underlig stille, da det tragiske budskab om ugeringen i løbet af få minutter spredtes ud til den fjerneste afkrog, kan vi vist dårligt tolke anderledes, end at han evnede at begynde og at han nåede så mange resultater, som man med rimelighed kan forvente i så kort en periode.

Den kendsgerning, at aldrig har så mange regerende statsmænd fulgt en afdød statsmand til graven, som vi blev vidne til, da John F. Kennedy den 25. nov. i år blev sænket i graven på Arlington kirkegård tæt uden for Washington D.C., bekræfter os i formodningen om og troen på, at han formåede at omsætte sine idealer i handling. At han var agtet og respekteret i nogle af de stater, som ideologisk og politisk var hans stærkeste modstandere, kom til udtryk i den måde, meddelelsen om hans tragiske død blev modtaget på i Sovjet, jeg tror, sorgen og bekymringen var oprigtig.

Dette, at Kennedys ærlighed og åbenhed kunne skabe respekt i Sovjet, og at hans efterfølger på præsidentposten i U.S.A., Lyndon B. Johnson, i sin programerklæring til Kongressen og til hele verden sagde: »Kennedy sagde: Lad os begynde!, jeg siger: Lad os fortsætte!«, giver os et håb for og en tro på, at det er gry.

Med et ønske om en glædelig jul og et godt nytår, sender vi elever og kolleger fra vinteren 1962-63 vore bedste hilsener.

Inger og Oluf Christensen.

Elevmødet den 5. og 6. september 1964

Lørdag:

- Kl. 15,00 Vi samles ved kaffebordene. Derefter foredrag. Generalforsamling i elevforeningen. Eftermiddagen slutter med gymnastikopvisning.
Kl. 18,30 Aftenspisning.
Kl. 19,30 Underholdning — derefter dans.

Søndagen:

- Morgenmad.
Kl. 10,00 Foredrag ved en af skolens lærere.
Kl. 12,00 Middag. — Frit samvær.
Vi slutter med kaffebord søndag eftermiddag.

Betaling for hele mødet og alle måltider 15 kr.

Klip her og send det i en konvolut

Til Ringe efterskole

Undertegnede indmelder sig herved som deltager i elevmødet den 5. og 6. september. — Jeg ønsker at deltage i følgende måltider.

- ..... Lørdag aften
..... Søndag morgen
..... Søndag middag

Sæt kryds ved de måltider, du ønsker at deltage i.

.....
Navn

Nis Petersen, denne mærkelige ener blandt vor tids store digtere, har bl. a. skrevet en lille, men betydelig bog: *99 bemærkninger*. Her er et lille uddrag af denne bog — at tænke over i ledige øjeblikke.

Det er menneskets sag at jage efter sandheden — ikke efter lykke; men ofte gør sandheden det lykkeligt.

Om Gud vil — hvor misbrugt — hvor lidt brugt.

Optimisme og pessimisme har det som de røde og hvide blodlegemer; de må holde hinanden i ligevægt.

Hvorledes skulle teknik og maskiner kunne tale til andet end forstanden.

Gør din pligt og kræv din ret! — Nej, *gør mere* end din pligt og kræv ingen ret.

Det er med kærlighedens lotteri som med et andet lotteri: Man kan ikke spille på et ottendedels lod og dog vente fuld gevinst.

En kone tog sine får i stald om vinteren, og de døde af varme. Selv hjertet tør ikke regere enevældigt, men bør rådføre sig med sin *forvalter* — hjernen.

Den dag, præster sidder til bords med skøger og alfonser, vil mange tro deres beretning om, at Jesus gjorde det.

Vi dømmes for hastigt, — selv et ornat kan svøbe sig om sand ydmyghed.

En stiltfærdig røst kan virke som et råb.
De bedste ønsker om en god julefest og et lykkeligt nytår sendes jer fra os på Kløvervej!

Ingeborg og Th. Sehested.

Exodus.

Kan det hjælpe en og anden til at læse en god bog, vil jeg her med et par linier gøre opmærksom på en, jeg i det sidste år har stiftet bekendtskab med, »Exodus«.

Vor tids danske unge kunne have godt af at stifte bekendtskab med den. Den omhandler jødernes tilbagevenden til deres gamle land.

En regeringserklæring fra England har givet jøderne lov at vende hjem efter 2000 års landflygtighed.

Så bliver der spænding og forundring hos en over, at i praksis lægges der jøderne utallige hindringer i vejen for hjemvendelsen. Grundet på englændernes frygt for fjendskabet med araberne, som påstår, at landet er deres. Der har de boet i hundreder af år. Bag de mange vanskeligheder er den reelle frygt for, at ejendomsretten over olieledningerne skal glide fra englænderne.

Men jøderne tror på deres sag. Under utrolige lidelser — utrolig modgang og modstand bliver de ved. Sætter livet ind. Andre folkeslag forstår ikke, at jøderne fanatisk sætter alt ind på at erobre landet. De må kæmpe åbenlyst mod araberne og måske mere maskeret mod englænderne.

En amerikansk sygeplejerske, Kithy, er med for at hjælpe jøderne. Også hun må til sidst opgive at forstå, hvorfor jøderne altid kæmper, som de gør. Altid kæmper de, bogstaveligt, sætter livet til. Aldrig har de tid til fredeligt liv eller fredens arbejde. Hendes veninde, en ung jøde, Karen, der måtte flygte fra Tyskland til Danmark, men måtte flygte for Gestapo, svarer hende: Allerede da jeg var i Danmark, spurgte jeg mig selv: Hvorfor skulle jeg være jøde.

Nu kender jeg svaret: Gud valgte os ikke, fordi vi var svage eller ville flygte for faren. Vi har måttet lide under mord, sorger og ydmygelser gennem seks tusind år — og vi har bevaret troen. Vi har overlevet alle, der har prøvet

på at ødelægge os. Det lille land blev valgt til os, fordi det er en korsvej ved grænsen til menneskets ørken.

Det er her, Gud ønsker, at hans folk skal være, på grænserne, hvor det skal stå og vogte hans love, der er hovedhjørnestenen i menneskets moralske eksistens.

Hvor kan vi ellers være? — Israel er broen mellem mørke og lys. —

Noget lignende gælder for vore frie skoler.

Det har i og for sig aldrig været målet kun at vinde det store elevtal — ej heller at slutte skolegangen af med prøver, der kan stå mål med den offentlige skoles. — Men det kan den måske også.

Glemmer vi — fordi fagene: Færdselslære, erhvervsvejledning, sygepleje o. m. a. får al pladsen, at der er noget andet: Kendskabet til vor historie, litteratur og åndsliv i det hele taget, som må forsømmes, så må vi jo gøre os klart, at vi er sat til at arbejde ved korsvejen til menneskets ørken.

Jeg vil indrømme, at mange nye fag slet ikke er dårlige, men der behøver ikke tro dertil. Jeg vil hellere vie mine kræfter til at stille de unge overfor valget — hjælpe dem til at se, at de må vælge mellem det, der ødelægger et menneske og det, der bygger et menneske op. — Det er skolens vigtigste opgave. Så må der kæmpes, så langt kræfterne rækker.

De unge må også i vor tid lære, at det er en kamp værd at leve for et ideal.

Karl Hedemann.

10 år efter.

Egelykkegård Høje, d. 24/11 63.

Kære kammerater!

Så er ti år gået, siden vi var på Ringe Efterskole, det er næsten ikke til at fatte, hvor tiden er bleven af, siden den herlige vinter på efterskolen. Jeg rejste jo hjem for at hjælpe til hjemme, senere har jeg lært at væve, det var jeg meget glad for, nu er jeg gift, min mand er chauffør i Svendborg, vi har to børn, en dreng på 4½ år og en pige på 2½ år. Sidste sommer var vi på biltur ned ad Tyskland til Harzen, det var en dejlig tur, men ellers har jeg ikke oplevet noget særligt; jeg bor stadig her i nærheden af mit hjem.

Jeg tænker tit på alle kammeraterne fra vinteren 53-54, hvor mon I alle er henne?

Jeg ønsker alle lærere, lærerinder og kammerater en rigtig god jul og godt nytår. Mange hilsener.

Ida Egelykke Jensen, født Jørgensen.

Kære kammerater!

Så er det blevet vores tur til at skrive i årsskriftet. For mig er det ikke til at forstå, at der er gået 10 år.

Det var en dejlig og lærerig vinter, det er først bagefter, man tænker over, hvilken gavn man har haft af sådan et efterskoleophold.

Efter skolen kom jeg i lære som damefrisør i Ringe. Efter endt læretid kom jeg til Ebberup, hvor jeg var i et år. Så blev jeg syg og kom tilbage til Ringe, hvor jeg havde stået i lære; der var jeg i 2½ år, så syntes jeg, der skulle ske noget andet. Jeg ville ud og se noget nyt og lære noget mere.

Jeg kom til Århus, men der kunne jeg ikke falde til, så det blev kun i 4 måneder, jeg var der. Jeg var meget heldig, da jeg kom tilbage til Fyn og fik stilling hos en meget dyg-

tig damefrisør. Hun åbnede netop på det tidspunkt en salon i Svendborg. I forvejen havde hun en i Odense. Det blev desværre kun en kort glæde, da der var for lidt arbejde til to assistenter.

Der er jo altid visse vanskeligheder ved at starte en salon et nyt sted og oparbejde en kundekreds. Jeg var kommet sidst, så det blev mig, der måtte se mig om efter noget andet. Hun hjalp mig så ind på den salon, hvor jeg er nu, og det er i København.

Her har jeg været i 1½ år og er meget glad for det. Jeg er ikke gift endnu, men det når man nok en dag.

Til slut vil jeg ønske alle lærere og elever fra vinteren 1953-54 en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Venlig hilsen.

*Asta Pedersen, Hvidovrevej 512², Hvidovre,
tidl. Odensevej 35, Ringe.*

Kære kammerater!

Når man bliver opfordret til at kaste et blik tilbage over sine ti ungdomsår, er det med en vis vemod, man konstaterer, at disse interessante år er gået. De fleste af jer, jeg var sammen med på efterskolen, har jeg ikke set noget til, siden vi skiltes i foråret 54, og det vil være interessant gennem elevskriftet at få en orientering om jeres færden siden da. Dette er I sikkert mange, der mener, og jeg vil med glæde her beskrive mine oplevelser i disse år.

Allerede på efterskolen, ja det var nok før, stod det mig klart, at jeg ville være landmand, jeg har da også arbejdet med dette erhverv siden, såvel i mark som i stald. I det tiår, jeg har arbejdet med landbruget, kan udviklingen vel betegnes som rivende, ikke mindst på det mekaniske område, hvilket jeg mener har bidraget til at gøre arbejdet mere attråværdigt. Først havde jeg to gode pladser på Fyn hos dygtige landmænd, derefter rejste jeg på Rødding Højskole, hvor jeg havde en herlig vinter og fik indblik i mange ting, som man gør det et sådant sted. Her traf jeg mange nye kammerater, som det senere har været en fornøjelse at være sammen med. Højskolen udvekslede elever med den nor-

diske højskole i Küngelv ved Gøteborg, og vi var der en uge og fik mange gode indtryk af skolen, dens lærere og elever, og havde en del interessante ture i omegnen og til Gøteborg, hvor Volvofabrikkerne interesserede os særligt.

Efter højskolevinteren havde vi vældig energi til det praktiske og friske udendørs liv igen. En kammerat og jeg rejste til Salling og Mors, hvor vi var halvandet år og fik Nordjylland at se. Det var på de kanter, hvor folk diskuterer Sallingsundbro og har gjort det i mange år, og hvor længe det skal blive ved med snakken, er der nok ikke mange, som ved. Salling og Mors er kønne og frugtbare egne af vort land, og vi fik det meste at se.

Efter en vinter hjemme var jeg en sommer i Sverrig, nærmere betegnet nær Stockholm. Jeg har ikke besøgt alle de nordiske hovedsteder, men at Stockholm er en af de smukkeste, vil jeg gerne tro, med dens megen vand og mange smukke parker. Kongeslottet er ikke kønt, men kolossalt. Sverrig er et rigt land, og den svenske levefod er nok en tak højere end vor. Danskerne interesserer dem deroppe, og alle er meget høflige og kultiverede, det er måske denne stilfuldhed, som mange har forvekslet med en vis overlegenhed.

Fra Sverrig rejste jeg på Korinth landbrugsskole og fik indblik i landbrugets teoretiske mysterier. Fra skolen var jeg på en 4 dages tur til Düsseldorf i Tyskland, hvor International Harvester havde inviteret os ned for bl. a. at se deres store fabrikker. Harvester var en gavmild vært såvel med rejse som ophold, og selv om programmet var hårdt, var det en interessant tur.

Fra landbrugsskolen rejste jeg til Rågelund ved Marslev som fodermester. Var der et år, og er nu i Kauslunde ved Middelfart med samme titel; dog er forholdene her så store, at vi er 3 mand i stalden og med mekanik såvel foran som bagved dyrene.

Middelfartegnen er vel noget af det mest centrale i landet, og i sommertiden er egnen her omkring lidt af en turistattraktion på grund af dens landskabelige skønhed. Den ny motorvej og bro vil nok ændre en del her, men det må vel ofres for tidens udvikling.

Jeg slutter med håbet om, at alle fra hin vinter på efterskolen befinder sig vel, og jeg benytter lejligheden til at ønske alle en glædelig jul og et godt nylår fra

Hans Skov Madsen, Boltinge, Ringe.

Kære gamle kammerater!

Ti år er gået, og der er hændt en masse for os alle sammen siden den dag, vi stod på gangen i den gamle skole, hvor vi græd og tog afsked med hinanden, den dejlige tid, vi havde haft på skolen, ville aldrig komme tilbage.

Nu vil jeg fortælle lidt om, hvad jeg har oplevet. Jeg ville gerne i lære i forretning, men da det var en lille by, jeg var fra, med ikke mange muligheder, begyndte jeg som lærling i kolonial i Langeskov; der var jeg i 4½ år, så ville jeg gerne se andre omgivelser og fik plads i Odense, men på grund af, at vi var for mange til forretningens størrelse, måtte jeg efter et halvt års forløb finde mig en anden plads og var også så heldig at få en god plads hos en købmand i Dalum. Jeg blev stadigvæk boende på det samme værelse, selv om der var et godt stykke at cykle, det var jo dejligt at komme lidt ud.

I august 1961 holdt mine forældre dobbeltbryllup for min søster og jeg, det var en stor dag, som sikkert mange af jer også har oplevet. Nu bor jeg i Nyborg, hvor min mand er rød post; jeg er vældig glad for at bo her, der er skønne omgivelser. Vi har ikke langt til stranden, og skov traver jeg også ture i, det er dejligt at nyde den skønne natur. Vi har også en lille kolonihave, som jeg nyder at arbejde i.

Jeg vil slutte med ønsket om en glædelig jul og godt nytår til kammerater, lærere og køkkenpersonale fra vinteren 53-54.

Lis Nielsen, f. Olsen, Kronprinsensgade 16¹, Nyborg.

Skjern, d. 23. 11. 63.

Ja, så er ti år gået siden en dejlig sommer på Ringe Efterskole. Her er lidt i korte træk, hvordan det er gået mig.

Da jeg kom fra Ringe, fik jeg plads i huset hos en købmand i Tistrup, der var jeg et halvt år, så i huset hos smedens i Hodde også et halvt år.

November 54 kom jeg i lære på en systue i Ølgod, der var jeg i 3½ år og lærte alt om kjolesyning. Efter en måned i Varde, hvor jeg var på tilskærerskole, åbnede jeg selv en systue i Ansager, det gik godt, der var nok at bestille hele tiden.

Medens jeg var i Ølgod, lærte jeg min mand at kende, han er rutebilchauffør, vi blev forlovet i 57 og i 58 købte vi hus her i Skjern, men vi kunne ikke få de mennesker ud, som boede her, inden der var gået et år. Vi blev gift i okt. 59. Det første 1½ år boede vi i den øverste lejlighed, der var ikke megen plads, da jeg også har systue her, men det gik. I juli måned for 2 år siden flyttede vi ned, det var dejligt. Min mand er chauffør på Ølgod-Skjern-Ringkøbing ruten, om sommeren kører han med turister i udlandet for Skjern Busrejsjer. I år har det været Østrig, han har kørt, de andre år har det været Harzen og Rhinen. Jeg har også været med på flere dejlige ture uden for landets grænser, men det er ikke så nemt mere, da vi har en lille størrelse herhjemme på 1½ år, som også skal passes. Gutten hedder Jan og er et lille livstykke, der skal ske noget hele tiden, så tiden bliver aldrig lang.

I er velkommen til at kigge ind, hvis I skulle komme ad disse kanter engang.

Lærer Ravns bor i Ølgod, så dem har vi besøgt et par gange, det kniber med tiden, vi ville gerne have set dem lidt oftere, de er de samme dejlige mennesker som for 10 år siden.

Mange hilsener sender jeg til Hedemann, Ingrid og pigerne fra sommeren 1953.

Hanne Sørensen, f. Nielsen, Engsiggade 15, Skjern.

Mynderup, d. 22. 11. 63.

Kære kammerater!

Efter det dejlige ophold på Ringe Efterskole var jeg hjemme til året efter. Så rejste jeg til »Mullerup« i et halvt år

som stuepige. Om efteråret rejste jeg så ned til doktoren i Ulbølle som kokkepige og var der indtil efteråret 1957, altså i to år. Derefter tilbage til stuepige gerningen på »Mullerup« det næste år. Og det sidste halve år inden jeg blev gift, var jeg stuepige på »Lehnskov« i Egense. Vi blev gift i maj 1959 og året efter fik vi vor lille pige, der nu er tre år og hedder Ulla. Vores ejendom er på 13 tønder land og vi bor i Mynderup.

Til sidst en venlig hilsen til elever og lærere på Ringe Efterskole vinteren 1953-54.

Karin Eriksen, f. Micaelsen, Mynderup pr. V. Skerninge.

Nr. Lyndelse, d. 23. 11. 63.

Kære gamle elever årgang 1953-54!

Hvor tiden dog går hurtigt, nu er det så 10 år siden, vi var elever på Ringe Efterskole, det bliver spændende at få elevskriftet i år og læse, hvor I forskellige er henne i verden.

Efter skoleopholdet var jeg i nogle år karl på gårde i nærheden af Ringe (jeg havde jo en lille pige på skolen). Den første tur, Ringe Efterskole arrangerede til Hartzen, var både min kone og jeg med på, det var en dejlig tur. Efter min soldatertid blev vi gift, de første år havde vi pladser som fodermester, først i Rynkeby ved Ringe og siden i Ore, nu er vi så havnet i Nr. Lyndelse, hvor jeg er traktorfører. Vi har 2 raske drenge på 6 og 4 år.

Min kone og jeg sender de kærligste hilsener til Hedemann og til alle gamle elever, en særlig hilsen til Ingrid i køkkenet.

Ella og Ivan Gitz, Nr. Lyndelse.

Da jeg kom fra efterskole, var jeg på systue i ½ år, så var jeg i huset hos mine forældre i 3 mdr. Jeg havde en god ven, som var soldat i Esbjerg, så tog jeg plads i huset dernede og var der i ½ år, det er en dejlig by. Så var jeg atter på systue i Hammerum. Jeg blev forlovet på min 18 års fødselsdag og gift, da jeg var 18½ år, det var jo lidt tidligt,

men det er en god og stabil mand, jeg har fået. Han er murer, han har selv forretning i kompagni med sin far og broder. Jeg var på systuen i 2½ år, jeg holdt op da jeg ventede et barn. Det blev en dreng, han bliver 7 år nu i december, han begyndte at gå i skole her efter sommerferien. Siden har jeg fået 2 drenge mere. Per bliver 5 år i februar og Ingvar 2 år i april, så tror jeg ikke, jeg skal have flere. Ingvar skulle jo have været en pige, men han er nu også blevet sød alligevel, det er da vigtigst, at de er blevet velskabte.

Jeg ved ikke, om De kan huske, at De var og besøge mig engang. Karen Margrethe har også været her engang. Nu håber jeg, De kan hitte ud af mit brev, det er ikke min stærke side.

Mange hilsener fra

Fru *Inge Juul Johansen*,
Vesterlundvej, Virklunde (v. Silkeborg).

PS.: Hvis De skulle komme denne vej, er De velkommen til at se indenfor.

Jeg hed før: Inge Juul Christensen og boede i Funder by pr. Funder st.

Kære gamle kammerater!

Jeg skulle prøve at fortælle lidt om, hvad jeg har foretaget mig, siden vi skiltes, det er ikke, fordi det er blevet til de helt store eventyr, men lidt har man da oplevet. Da vi rejste fra Ringe, kom jeg hjem og hjælpe til og var det i 2½ år. I den tid var jeg med på skolens to første udenlandsture til henholdsvis Harzen og Rhinen, og det er jo altid dejlig at komme ud og se andre lande og andre skikke, man skulle bare have noget mere tid til sin rådighed. Nå, men jeg var altså herhjemme til efteråret 1956, så syntes jeg, at det kunne være rart at komme ud og se andre forhold, så til november fik jeg plads på en gård i Lunde på Nordfyn, en virkelig god plads, og da der samtidig var mange gode kammerater, faldt jeg glimrende til og blev der da også i 2 år, hvorefter jeg atter kom hjem. Jeg havde efterhånden fået lyst til et nyt skoleophold, og jeg valgte at tage på Odder højskole i vinteren 1960-61, og det kom

jeg ikke til at fortryde. Jeg tilbragte en dejlig vinter deroppe blandt dygtige lærere og en masse gode kammerater fra næsten alle egne på Fyn og Jylland. I sommeren 61 var jeg påny hjemme, det er jo efterhånden vanskeligt at få fremmed medhjælp, men vinteren 61-62 tog jeg på Langelands Landbrugsskole, og derovre befandt jeg mig så vel, at jeg til 1. maj tog plads der som kontrolassistent og tilbragte en udmærket sommer på den dejlige ø med de mange flinke og hyggelige mennesker. Den sommer blev der også lejlighed til en ferietur til England, og selv om det kun var en god uges tid, fik jeg da et ganske godt indtryk af landet og befolkningen. November 62 forlod jeg Langeland og fik plads som fodermester i Etterup på Sydfyn, men det svarede ikke rigtigt til mine forventninger, så der blev jeg kun til 1. maj, hvorefter jeg kom hjem, og der er jeg endnu. I sommer var jeg med landboungdommen i Holland i 4 dage, mere kunne der ikke blive tid til, men vi fik da alligevel et indtryk af landet, der jo er en af vore værste rivaler, hvad landbrugsprodukter angår.

Jeg er ikke gift eller på anden måde straffet, men nyder min fulde frihed endnu.

Det var lidt om, hvad jeg har oplevet indtil nu, og jeg sender hermed de bedste hilsener til alle fra vinteren 1953-54.

Mogens Fiil Rasmussen, Agedrup.

Sdr. Vissing, 25. november.

Jeg takker for opfordringen til at skrive til Ringe Efterskoles elevskrift.

Efter at jeg tog fra Ringe, kom jeg ud at tjene hos Johs. Larsen i Volstrup 1½ år, derefter 1 år hos Mogens Hansen, Rynkeby v. Kerteminde og endelig på Tyrestationen i Rynkeby.

Efter disse pladser blev jeg indkaldt som soldat v. 6. regiment i Odense nov. 1957. Der lå jeg i 14 måneder og 2 måneder i Itzehoe i Vesttyskland, det var en stor oplevelse.

Efter opholdet i Tyskland fik jeg mod på at komme til udlandet, og jeg fik muligheden for at melde mig som soldat

i Gaza, og jeg blev udtaget. Vi var 6 fra Odense, som mødtes i træningslejr i Jægersprislejren i Nordsjælland d. 10. marts 1959, og d. 23. april kl. 23 gik turen sydpå fra Kastrup.

Det blev 6 måneder med mange store oplevelser, men også mange ensomme timer på vagt i det fremmede. Jeg var med på alle de orlovsrejser, det kunne lade sig gøre på grund af tjenesten. Jeg har således været i Beirut, Damaskus, Jerusalem, Bethlehem, Det døde Hav, Suexkanalen, Kairo, pyramiderne og mange andre steder i Mellemøsten.

Efter det halve år i Gaza var jeg på Dalum Landbrugsskole i 9 måneder, hvor jeg lærte næsten alt om landbrug. Fra august til november 60 tjente jeg på en gård ved Vejle.

Til november 60 kom jeg tilbage til Dalum Landbrugsskole som bestyrer på avlsgården, hvor jeg var i 2 år. Her blev jeg gode venner med en af pigerne, Ebba, og det endte med, at vi blev gift 27. oktober 1962.

Til november 1962 fik min kone og jeg så plads som gift bestyrer her på »Pinds Mølle«, Sdr. Vissing, 25 km vest for Horsens, hvor vi stadig er.

Det var sådan i korte træk, hvad jeg har lavet, siden efter-skoleopholdet i Ringe for ti år siden.

Til slut mange hilsener til elever, lærere og forstander Hedemann, som jeg var sammen med vinteren 53-54.

Ove Dahl, »Pinds Mølle«, Sdr. Vissing.

København, 21/11—63.

Kære gamle kammerater!

For nogen tid siden sad jeg og kiggede på elevbilledet fra den gamle efterskole i Ringe, og jeg syntes, at så mange muntre og dejlige erindringer dukkede frem. — Utroligt, at det er 10 år siden. Igår modtog jeg herr Hedemann's opfordring til at sende en hilsen til jer gennem elevskriftet, og det vil jeg også gerne.

I den forløbne tid har jeg oplevet en mængde ting. For at tage det i kronologisk rækkefølge, blev jeg konfirmeret umiddelbart efter at være vendt hjem fra efterskolen, fik et par ny træsko, blev klippet og sendt ud at tjene, som man siger. I to år var jeg medhjælper på to forskellige bon-

degårde. Forholdene her lå på linie med de værste af Jeppe Aakjærs beskrivelser af karlekamre o. lign., men de var gode at få forstand af. Således hverken kunne eller ville jeg fortsætte. For at forsøge en lidt anden form for landbrug blev jeg derefter landvæsenselev på tre store herregårde: Holstenshuus, Ørnfeldt, Sanderumgård. Det var meget bedre, og de tre år, som gik, var en dejlig tid. Men lysten til at læse lidt mere voksede sig stadig større, og i de to sidste år som landvæsenselev gik jeg samtidig på en toårig aftensskole til præmilæreksamen, Fyns Studenterkursus i Odense. Dagen efter, at vi havde været oppe til eksamen sidste gang, mødte jeg som rekrut i Avedørelejren, Hvidovre, og blev derefter sendt ned på et kontor ved et NIKE-raketbatteri i Tune ved Roskilde. Under opholdet her var jeg så heldig at modtage et af B.T.'s 6 årlige ungdomslegater på 2500 kr. De faldt på et tørt sted. Ved rektor for Fyns Studenterkursus, Oluf Müllers meget imødekommende holdning, fik jeg lov at indtræde som elev på et toårigt aftenkursus til matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen umiddelbart efter hjemsendelsen fra militæret 1. nov. 1960. Eksperimentet lykkedes, og jeg blev student derfra sommeren 1962. Medens jeg gik på studenterkursus i Odense, havde jeg været heldig at opnå plads på 4. Maj-Kollegiet der, og nogle dage om ugen trak jeg køer på A/S Odense Kvægtorv og var arbejdsmand der. Arbejdet var ret fysisk krævende og ihvertfald meget beskidt. Men man betalte det tilsvarende godt, og pengene lugtede ikke det mindste! Det var også morsomt at iagttage det brogede folkeliv, som rører sig der, og jeg har aldrig haft nogen bedre arbejdsplads. Efter studentereksamen gik det atter mod København, og nu læser jeg historie og dansk ved Universitetet med henblik på skoleembedseksamen i disse fag. Studiet har formet sig jævnt og planmæssigt indtil nu. Filosofikum blev overstået og en historisk periode afløst før sommerferien, sidst i januar 1964 skal jeg op til den store latinprøve, og til maj 1964 kommer forprøven i historie.

Vi har meget at gøre, men netop det, at der hele tiden bliver stillet nye krav, som man må bestræbe sig for at bringe sin personlige udvikling i takt og samklang med, sy-

nes jeg er dejligt og spændende. Dejligt, fordi man derved føres til at erkende nye sammenhænge og måske engang imellem er så heldig at erhverve sig bare en lille smule overblik over stoffet og spændende, fordi der frembyder sig så mange linier og aspekter i studieområdet, som man har lyst til at forfølge og få uddybet nærmere. Her slår tiden slet ikke til, og man må derfor gang på gang foretage et valg og en vurdering af, hvad der er væsentligt og uvæsentligt. Jeg er glad for denne tilværelse og kunne ikke tænke mig nogen anden, selvom der tit og ofte følger anfægtelser med som: Det her klarer du vist ikke, når man opdager, hvor lidt man i det hele taget ved, og hvor meget der endnu er tilbage at læse og lære. Økonomisk har det gået godt indtil nu, omend man ikke — som nogen tror — spinder guld som legat- og lånmodtager fra Ungdommens Uddannelsesfond. Men med de nuværende konjunkturer indenfor erhvervslivet kan man hurtigt og let tjene nogle penge, hvis man blot ikke på forhånd lægger sig for fast på, hvad man kan og ikke kan. I sommer har jeg lavet danmarksture for amerikanske luksusturister — unægtelig et spring fra Odense Kvægtorv! Som på en efterskole får man også her mange gode venner og kammerater. Jeg henlever stadig i ugift og uforlovet stand.

Der er også blevet tid til en række gode ferier, således 2 tysklandsture med efterskolen til Harzen og Rhinen, en tur til Holland på motorcykel 1958, 35 dage i Jugoslavien 1962 sammen med en studenterkammerat, og i sommer en tur til Bornholm. Den sidste var afgjort den bedste af dem alle sammen.

Nu glæder jeg mig til at læse om, hvordan det er gået I andre, og sender alle elever og lærere på vinterholdet 1953-54 samt forstander Hedemann de bedste hilsener og ønsker.

Stud. mag. *Hans Oluf Hansen*,
Adr.: Thorsgade 103⁴, København N.

Hilsen fra *Sigrid Andersen*, der nu er gift Reitz og bor i Brunsnæs pr. Broager.

Hilsen fra *Arne Pedersen*, Ravndrup, der er landmand og er i sit hjem.

Husk:

Elevmødet 1964

5. og 6. september

Elevforeningens regnskab 1962-63.

		INDTÆGT	
Beholdning:	Kontant	78,45	
—	Giro	13,67	
September	2. Indkommet ved elevmøde	1.769,00	
November	1. Renter i banken	100,29	
December	15. Hævet i banken	1.400,00	
—	29. Indkommet ved julefest	875,00	
Januar	3. Solgt elevskrifter	5.724,00	
—	22. Indkommet ved møde	411,00	
Februar	6. Indkommet ved møde	104,50	
—	28. Indkommet ved møde	222,00	
Marts	19. Renter på girokonto	20,86	
Maj	1. Renter i banken	116,59	
Juni	11. Renter i sparekassen	17,00	
		Balance	10.879,36

		UDGIFT	
September	2. Udgift ved elevmøde	1.717,45	
November	1. Renter indsat i bank	100,29	
December	15. Frimærker	1.487,20	
—	29. Udgift ved julefest	455,00	
Januar	22. Udgift ved møde	322,00	
Februar	6. Udgift ved møde	150,00	
—	28. Udgift ved møde	50,00	
—	28. Annoncer	24,45	
Marts	20. Trykning af elevskrifter	2.687,24	
Maj	1. Renter indsat i bank	116,59	
Juni	19. Husholdningsudgifter, julefest og møder	850,00	
—	19. Renter i sparekassen	17,00	
September	3. Indsat i banken	2.800,00	
—	3. Betaling for girouddrag	1,90	
	Beholdning: Kontant	30,85	
	Beholdning: Giro	69,39	
		Balance	10.879,36

		FORMUE	
Bankbog	9.230,50		
Sparekassebog	353,13		
Giro	69,39		
Kontant	30,85		
		Ialt...	9.683,87

Ovenstående regnskab er gennemgået og fundet i orden. Bankbøger er os forevist. Kassebeholdningen var til stede.

Ringe, den 6. september 1963.

Thomas Nielsen.

Ester Torp.

Sommeren 1963.

Jytte Blach, Grindløse
 Tove Christensen, Løgismose Skov
 Ilse Duch, Agsdrup
 Birgit E. Hansen, Vardevej 23, Vejle
 Jytte Margit Hansen, Odense
 Birgit M. Jensen, Ollerup
 Elsebeth Jensen, Rosenørnsvej 25, Odense
 Kirsten M. Jensen, Holbergsgade 2, Slagelse
 Bente Jespersen, Kirkeby
 Bente Johansen, Ollerup
 Norma Keuer, Katrinegade 2, Kolding
 Kirsten Lagermann, Højrupvej 71, Brønshøj
 Connie Larsen, Kirkegårdsstræde 1, Kerteminde
 Connie Madsen, Kværndrup
 Lise Madsen, Skjulhøj allé 34, Vanløse
 Lissi Michelsen, Engvej, Seden
 Lis Mikkelsen, Sirgræsvej 39, Kastrup
 Hanne Mikkelsen, Risinge, Ullerslev
 Birgit Møller, Hundtofte, Stenstrup
 Lisbeth Møller, Sirgræsvej 24, Kastrup
 Alice Nielsen, Lindevangsallé, København F.
 Anna Elisabeth Nielsen, Kragelund, Herrested
 Helga Nielsen, Løgeskov, Stenstrup
 Kirsten Olesen, Ollerup
 Karin Pedersen, Kollerup, Ferritslev
 Inge Lise Poulsen, Ringe
 Anita Rasmussen, Bullerup, Agedrup
 Birte Rasmussen, Sorø
 Birte Rasmussen, Langå, Rygård
 Else Rasmussen, Skovsbolund, Rynkeby
 Inge Lise Rasmussen, Strandalleen 32, Nyborg
 Rita S. Rasmussen, Kirkeby Sand, Kirkeby
 Inge Siepen, Vesterland, Sild
 Birte Simonsen, Lille Søgård, Ølstykke
 Anne Lise Svendsen, Gamby
 Inger Sørensen, Ellevang 28, Vejle

Vinteren 1963—64.

Tonni Lis Albertsen, Sneddemose, Ærø
Bente Andersen, Øster Stillinge, Slagelse
Lena Schelke Andersen, Fredensborg
Lis Andersen, Rynkeby
Ella Bærholm, Hønschaven, Stenstrup
Anni Christensen, Kraghæs pr. Marstal
Anni Ernst, Kristine Rudesvej 11, Kerteminde
Birgit Ficher, Mesinge
Birgit Hansen, Østerskov, Tryggelev
Birte Hansen, Rølfsted, Ferrislev
Henny Hansen, Hundslev pr. Kølstrup
Lene Schou Hansen, Bildsøe, Slagelse
Jonna Henriksen, V. Åby
Else Henriksen, Lindsbjerg pr. Dunkær
Hanne Henriksen, Moselund pr. Stenstrup
Bente Jeppesen, Hjulby pr. Nyborg
Jytte Johansen, Ørbæk
Gunhild Jørgensen, Bøllemosen, Stenstrup
Kirsten Jørgensen, Revninge, Kerteminde
Lene Jørgensen, Skalkendrup
Annette Kristensen, Svendborg
Elise Larsen, Fruens Bøge
Ingelise Larsen, Frølichvej 11, Odense
Kirsten Leth, Vøjstrup, Nr. Broby
Lise Kongsted Larsen, Hudevad, Årslev
Anni Madsen, Ørbæk
Dorte Markvardsen, Ståby, Nr. Broby
Elisabeth Meyer, Ørager 17, Hvidovre
Anna Nielsen, Dalby
Birgit M. Nielsen, Skydebjerg pr. Årup
Birgitte Nielsen, Hjortholm, Glamsbjerg
Inger Lise Nørsgård, Nr. Broby
Karin Lis Nielsen, Krarup
Kirsten Nicolaisen, Ulbølle
Rosa Lykke Nielsen, Vanlinge, Ringe
Sonja Nielsen, Tving pr. Fraugde
Anna Groth Pedersen, Dunkær, Ærø
Grethe Pedersen, Hudevad pr. Årslev
Karen Pedersen, Ferritslev
Mimi Pedersen, Søby, Ærø
Sonja Pedersen, Ferritslev
Kirsten Pietrazek, Kraghæs, Marstal
Jens Andersen, Istedbjerg, Kalundborg
Terkel Arrilt, Allégade 8, København F.
Johannes Christensen, Ollerup
Leif Christensen, Ollerup
Jens Chr. Christiansen, Højlundgård, Ellerup
Asbjørn Fisker, Gislev
Hans Albert Hansen, Bro, Dunkær
Knud Hansen, Sdr. Nærrå, Årslev
Mogens Hansen, Gammelhave, Nr. Broby
Thomas Hansen, Østermark, Dunkær
Mogens Holmgård, Bro, Dunkær

Jens Haugård Jensen, Fjellerup
Leo Johansen, Gislev
Leo Johansen, Kirke Eskildstrup
Gunnar Jørgensen, Vester Hæsinge
Karsten Jørgensen, Lyø
Kenno Jørgensen, Skovvang, Hørve
Erik Kastrup, Vejrup, Brænderup
Flemming Klevin, Vassingrød Old., Farum
Peter Køthe, Sarungård, Marslev
Hans Larsen, Lundebakken, Ringe
Kurt Larsen, Aunslev
Per Larsen, Ellebjergvej 21, København
Bent Lund, Bøjden, Horne
Peder Mikkelsen, Aunslev
Bent Villy Nielsen, Nordmarksvej 31, Nyborg
Henning Nielsen, Kåstrup Holme Kalundborg
Kjeld Enberg Nielsen, Hørve
Kurt Nielsen, Øehlenschlægersgade 18, Slagelse
Mogens Nielsen, Højmarksten, Horne
Aksel Groth Hansen, Gråsten, Ærø
Hans Nymann Pedersen, Stokkeby, Ærø
Peder Pedersen, Melby, Assens
Jørn Pedersen, Staure, Kerteminde
Poul Pedersen, Fjellebro pr. Rudme
Svend Bøgebjerg Pedersen, Bøgebjerg, Lyø
Uffe Pedersen, Lydingevej, Espe
Flemming Hedemark Rasmussen, Lunde pr. Stenstrup
Henning Ravn, Snarup pr. Espe
Knud Rasmussen, Andaks pr. Kalundborg
Niels Chr. Rasmussen, Nr. Broby
Ib Skallerup, Ledøje pr. Ballerup
Ivan Riis Steffensen, Kærby pr. Dræby
Kurt Voxen, Herrested skole, Herrested
Troels Andersen, Marslev